EVROPSKA
KOMISIJA

Bruselj, 23.5.2022
COM(2022) 609 final

Priporočilo

PRIPOROČILO SVETA

v zvezi z nacionalnim reformnim programom Grčije za leto 2022 in mnenje Sveta o programu stabilnosti Grčije za leto 2022

{SWD(2022) 609 final} - {SWD(2022) 640 final}

Priporočilo

PRIPOROČILO SVETA

v zvezi z nacionalnim reformnim programom Grčije za leto 2022 in mnenje Sveta o programu stabilnosti Grčije za leto 2022

SVET EVROPSKE UNIJE –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije ter zlasti člena 121(2) in člena 148(4) Pogodbe,

ob upoštevanju Uredbe Sveta (ES) št. 1466/97 z dne 7. julija 1997 o okrepitvi nadzora nad proračunskim stanjem ter o nadzoru in usklajevanju gospodarskih politik[1] ter zlasti člena 5(2) Uredbe,

ob upoštevanju Uredbe (EU) št. 1176/2011 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. novembra 2011 o preprečevanju in odpravljanju makroekonomskih neravnotežij[2] in zlasti člena 6(1) Uredbe,

ob upoštevanju priporočila Evropske komisije,

ob upoštevanju resolucij Evropskega parlamenta,

ob upoštevanju sklepov Evropskega sveta,

ob upoštevanju mnenja Odbora za zaposlovanje,

ob upoštevanju mnenja Ekonomsko-finančnega odbora,

ob upoštevanju mnenja Odbora za socialno zaščito,

ob upoštevanju mnenja Odbora za ekonomsko politiko,

ob upoštevanju naslednjega:

(1) Uredba (EU) 2021/241 Evropskega parlamenta in Sveta[3], s katero je bil vzpostavljen mehanizem za okrevanje in odpornost, je začela veljati 19. februarja 2021. Mehanizem za okrevanje in odpornost zagotavlja finančno podporo za izvajanje reform in naložb s pomočjo fiskalne spodbude, ki jo financira Unija. Prispeva h gospodarskemu okrevanju ter izvajanju trajnostnih reform in naložb, ki spodbujajo rast, zlasti za spodbujanje zelenega in digitalnega prehoda, hkrati pa krepi odpornost in potencialno rast gospodarstev držav članic. Poleg tega pomaga krepiti vzdržne javne finance ter srednje- in dolgoročno prispeva k spodbujanju rasti in ustvarjanju delovnih mest. V skladu s členom 11(2) Uredbe (EU) 2021/241 [je bil] najvišji finančni prispevek na državo članico v okviru mehanizma za okrevanje in odpornost [XX]. junija 2022 posodobljen.

(2) Komisija je 24. novembra 2021 sprejela letni pregled trajnostne rasti, ki zaznamuje začetek evropskega semestra za usklajevanje ekonomskih politik za leto 2022.

---

1 UL L 209, 2.8.1997, str. 1.

2 UL L 306, 23.11.2011, str. 25.

3 Uredba (EU) 2021/241 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. februarja 2021 o vzpostavitvi Mehanizma za okrevanje in odpornost (UL L 57, 18.2.2021, str. 17).

Ustrezno je upoštevala ponovno potrjeno skupno zavezo, sprejeto na socialnem vrhu v Portu maja 2021, da se nadalje izvaja evropski steber socialnih pravic, ki so ga 17. novembra 2017 razglasili Evropski parlament, Svet in Komisija. Evropski svet je 25. marca 2022 potrdil prednostne naloge iz letnega pregleda trajnostne rasti za leto 2022. Komisija je 24. novembra 2021 na podlagi Uredbe (EU) št. 1176/2011 sprejela tudi poročilo o mehanizmu opozarjanja, v katerem je Grčijo opredelila kot eno od držav članic, za katere bo potreben poglobljeni pregled[4]. Komisija je istega dne sprejela tudi priporočilo za priporočilo Sveta o ekonomski politiki euroobmočja, ki ga je Svet sprejel 5. aprila 2022, ter predlog skupnega poročila o zaposlovanju za leto 2022, v katerem je analizirano izvajanje smernic za zaposlovanje in načel evropskega stebra socialnih pravic ter ki ga je Svet sprejel 14. marca 2022.

(3) Ruska invazija na Ukrajino, ki je sledila globalni pandemiji, je bistveno spremenila geopolitične in gospodarske razmere. Vpliv invazije na gospodarstva držav članic je opazen na primer v višjih cenah energentov in hrane ter slabših obetih za rast. Višje cene energentov bremenijo zlasti najranljivejša gospodinjstva, ki se soočajo z energetsko revščino ali jim ta grozi. EU je tudi priča doslej največjemu pritoku ljudi, ki bežijo iz Ukrajine. V zvezi s tem je bila 4. marca 2022 prvič uporabljena direktiva o začasni zaščiti[5], s katero sta bila razseljenim osebam iz Ukrajine dodeljena pravica do zakonitega prebivanja v EU ter dostop do izobraževanja in usposabljanja, trga dela, zdravstvenega varstva, stanovanj in socialnega varstva.

(4) Ob upoštevanju hitro spreminjajočih se gospodarskih in geopolitičnih razmer evropski semester v letu 2022 nadaljuje usklajevanje širših smernic ekonomskih politik in politik zaposlovanja, hkrati pa se razvija v skladu z zahtevami glede izvajanja mehanizma za okrevanje in odpornost, kot je opisano v letnem pregledu trajnostne rasti 2022. Izvajanje sprejetih načrtov za okrevanje in odpornost je bistveno za izpolnjevanje prednostnih nalog politike v okviru evropskega semestra, saj načrti obravnavajo vsa zadevna specifična priporočila za države, izdana v ciklih semestra leta 2019 in 2020, ali pomemben del navedenih priporočil. Specifična priporočila za države iz let 2019 in 2020 ostajajo enako relevantna tudi za načrte za okrevanje in odpornost, kot so bili dopolnjeni, posodobljeni ali spremenjeni v skladu s členi 14, 18 in 21 Uredbe (EU) 2021/241, poleg morebitnih specifičnih priporočil za države, izdanih do datuma predložitve spremenjenega načrta.

(5) Splošna odstopna klavzula se uporablja od marca 2020[6]. Komisija je v svojem sporočilu z dne 3. marca 2021[7] izrazila mnenje, da bi morala biti odločitev o deaktivaciji ali nadaljnji uporabi splošne odstopne klavzule sprejeta na podlagi celovite ocene stanja gospodarstva, pri čemer bi bila raven gospodarske aktivnosti v EU ali euroobmočju v primerjavi z ravnmi pred krizo (konec leta 2019) ključno kvantitativno merilo. Večja negotovost in znatna negativna tveganja za gospodarske obete zaradi vojne v Evropi, rekordnih povišanj cen energentov in nenehnih motenj v

---

4 Uredba (EU) št. 1176/2011 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. novembra 2011 o preprečevanju in odpravljanju makroekonomskih neravnotežij (UL L 306, 23.11.2011, str. 25).

5 Izvedbeni sklep Sveta (EU) 2022/382 z dne 4. marca 2022 o ugotovitvi obstoja množičnega prihoda razseljenih oseb iz Ukrajine v smislu člena 5 Direktive 2001/55/ES in z učinkom uvedbe začasne zaščite (UL L 71, 4.3.2022, str. 1).

6 Sporočilo Komisije Svetu o uporabi splošne odstopne klavzule v okviru Pakta za stabilnost in rast, Bruselj (COM(2020) 123 final z dne 20. marca 2020).

7 Sporočilo Komisije Svetu – Eno leto po izbruhu COVID-19: odziv fiskalne politike, Bruselj (COM(2021) 105 final z dne 3. marca 2021).

dobavni verigi upravičujejo podaljšanje splošne odstopne klavzule Pakta za stabilnost in rast do leta 2023.

(6) V skladu s pristopom iz mnenja Sveta z dne 18. junija 2021 o programu stabilnosti za leto 2021 se fiskalna naravnanost trenutno najbolje meri s spremembo primarnih odhodkov (brez diskrecijskih ukrepov na strani prihodkov), ki ne vključujejo začasnih nujnih ukrepov, povezanih s krizo zaradi COVID-19, vključujejo pa odhodke, ki se financirajo z nepovratno podporo (nepovratnimi sredstvi) iz mehanizma za okrevanje in odpornost ter drugimi sredstvi EU, glede na srednjeročno potencialno rast[8]. Poleg upoštevanja splošne fiskalne naravnanosti se za oceno, ali je nacionalna fiskalna politika preudarna ter ali njena struktura podpira trajnostno okrevanje v skladu z zelenim in digitalnim prehodom, pozornost namenja tudi razvoju nacionalno financiranih[9] tekočih primarnih odhodkov (brez diskrecijskih ukrepov na strani prihodkov in začasnih nujnih ukrepov, povezanih s krizo zaradi COVID-19) in naložb.

(7) Komisija je 2. marca 2022 sprejela sporočilo s splošnimi smernicami za fiskalno politiko za leto 2023, da bi državam članicam pomagala pri pripravi programov stabilnosti in konvergenčnih programov ter tako okrepila usklajevanje politik[10]. Navedla je, da se na podlagi makroekonomskih obetov iz zimske napovedi iz leta 2022 zdi, da je prehod s spodbujevalne skupne fiskalne naravnanosti v obdobju 2020–2022 na splošno nevtralno skupno fiskalno naravnanost v letu 2023 ustrezen, ter da se je hkrati pripravljena odzvati na spreminjajoče se gospodarske razmere. Sporočila je, da bi se morala priporočila glede javnih financ za leto 2023 še naprej razlikovati med državami članicami in upoštevati morebitne učinke čezmejnega prelivanja. Države članice je pozvala, naj smernice upoštevajo v svojih programih stabilnosti in konvergenčnih programih. Komisija se je zavezala, da bo pozorno spremljala gospodarska gibanja in po potrebi prilagodila svoje smernice za politiko, najpozneje v pomladanskem svežnju v okviru semestra konec maja 2022.

(8) Kar zadeva fiskalne smernice, zagotovljene 2. marca 2022, priporočila glede javnih financ za leto 2023 upoštevajo slabše gospodarske obete, večjo negotovost, nadaljnja negativna tveganja in višjo inflacijo v primerjavi z zimsko napovedjo. Glede na to ozadje je treba s fiskalnim odzivom razširiti javne naložbe za zeleni in digitalni prehod ter energetsko varnost ter ohraniti kupno moč najranljivejših gospodinjstev, da bi se s ciljno usmerjenimi in začasnimi ukrepi ublažil učinek zvišanja cen energentov in pomagalo omejiti inflacijske pritiske zaradi sekundarnih učinkov; fiskalna politika mora ostati prožna, da se bo lahko prilagodila hitro spreminjajočim se razmeram, ter se mora razlikovati med državami glede na njihov fiskalni položaj in gospodarske razmere, tudi v zvezi z izpostavljenostjo krizi in pritoku razseljenih oseb iz Ukrajine.

(9) Grčija je 27. aprila 2021 Komisiji predložila nacionalni načrt za okrevanje in odpornost v skladu s členom 18(1) Uredbe (EU) 2021/241. Komisija je v skladu s členom 19 Uredbe (EU) 2021/241 in na podlagi smernic za ocenjevanje iz Priloge V k navedeni uredbi ocenila ustreznost, uspešnost, učinkovitost in skladnost načrta za

---

8 Ocene fiskalne naravnanosti in njenih delov v tem priporočilu so ocene Komisije na podlagi predpostavk, na katerih temelji pomladanska napoved Komisije iz leta 2022. Ocene Komisije glede srednjeročne potencialne rasti ne vključujejo pozitivnega učinka reform, vključenih v načrt za okrevanje in odpornost, ki lahko povečajo potencialno rast.

9 Ki se ne financirajo z nepovratnimi sredstvi v okviru mehanizma za okrevanje in odpornost ter drugimi sredstvi EU.

10 Sporočilo Komisije Svetu: Smernice za fiskalno politiko za leto 2023, Bruselj (COM(2022) 85 final z dne 2. marca 2022).

okrevanje in odpornost. Svet je 6. julija 2021 sprejel sklep o odobritvi ocene načrta za okrevanje in odpornost za Grčijo[11]. Izplačilo obrokov je pogojeno s sklepom Komisije, sprejetim v skladu s členom 24(5) Uredbe (EU) 2021/241, da Grčija zadovoljivo izpolnjuje ustrezne mejnike in cilje, določene v izvedbenem sklepu Sveta. Predpogoj za zadovoljivo izpolnjevanje je, da pri doseganju predhodnih mejnikov in ciljev ni prišlo do nazadovanja.

(10) Grčija je 30. aprila 2022 predložila nacionalni reformni program za leto 2022, 29. aprila 2022 pa program stabilnosti za leto 2022 v skladu s členom 4 Uredbe (ES) št. 1466/97. Programa sta bila ocenjena skupaj, da bi se upoštevala njuna medsebojna povezanost. V skladu s členom 27 Uredbe (EU) 2021/241 nacionalni reformni program za leto 2022 odraža tudi polletno poročanje Grčije o napredku pri uresničevanju načrta za okrevanje in odpornost.

(11) Komisija je 23. maja 2022 objavila poročilo o državi za Grčijo za leto 2022[12]. V njem je ocenila tako napredek Grčije pri obravnavanju zadevnih specifičnih priporočil, ki jih je Svet sprejel v letih 2019, 2020 in 2021 kot tudi izvajanje načrta za okrevanje in odpornost v Grčiji glede na preglednico kazalnikov okrevanja in odpornosti. Na podlagi te analize so bile v poročilu o državi opredeljene vrzeli v zvezi s tistimi izzivi, ki jih načrt za okrevanje in odpornost ne obravnava ali jih obravnava le delno, ter novimi in nastajajočimi izzivi, vključno s tistimi, ki izhajajo iz ruske invazije na Ukrajino. V njem je bil ocenjen tudi napredek Grčije pri izvajanju evropskega stebra socialnih pravic, doseganju krovnih ciljev EU glede zaposlovanja, znanj in spretnosti ter zmanjševanja revščine ter napredek pri doseganju ciljev trajnostnega razvoja ZN.

(12) Komisija je za Grčijo opravila poglobljeni pregled v skladu s členom 5 Uredbe (EU) št. 1176/2011 in rezultate objavila 23. maja 2022[13]. Ugotovila je, da v Grčiji obstajajo makroekonomska neravnotežja. Ranljivosti so povezane z velikim javnim dolgom, nepopolnim zunanjim ponovnim uravnoteženjem in velikim obsegom nedonosnih posojil v razmerah nizke potencialne rasti in visoke brezposelnosti.

(13) Komisija je 23. maja 2022 izdala poročilo v skladu s členom 126(3) PDEU. V poročilu je obravnavala proračunski položaj Grčije, saj je primanjkljaj sektorja država leta 2021 presegel referenčno vrednost 3 % BDP iz Pogodbe. V poročilu je bilo ugotovljeno, da merilo glede primanjkljaja ni izpolnjeno. V skladu s sporočilom z dne 2. marca 2022 Komisija spomladi 2022 ni predlagala začetka novih postopkov v zvezi s čezmernim primanjkljajem, jeseni 2022 pa bo ponovno ocenila ustreznost predloga za začetek postopkov v zvezi s čezmernim primanjkljajem.

(14) Svet je 20. julija 2020 Grčiji priporočil, naj v letih 2020 in 2021 v skladu s splošno odstopno klavzulo sprejme vse potrebne ukrepe za učinkovit odziv na pandemijo, ohranitev gospodarstva in podporo okrevanju, ki bo sledilo. Priporočil ji je tudi, naj izvaja fiskalne politike, namenjene doseganju preudarnih srednjeročnih fiskalnih položajev in zagotavljanju vzdržnosti dolga ob hkratni krepitvi naložb, kadar gospodarske razmere to omogočajo. Po podatkih, ki jih je potrdil Eurostat, se je leta 2021 primanjkljaj sektorja država Grčije zmanjšal z 10,2 % BDP leta 2020 na 7,4 % leta 2021. Odziv fiskalne politike v Grčiji je podprl okrevanje gospodarstva leta 2021, začasni nujni podporni ukrepi pa so se zmanjšali s 7,6 % BDP leta 2020 na

[11] Izvedbeni sklep Sveta z dne 6. julija 2021 o odobritvi ocene načrta za okrevanje in odpornost za Grčijo (ST 10152/2021).

[12] SWD(2022) 609 final.

[13] SWD(2022) 630 final.

7,2 % leta 2021. Ukrepi, ki jih je Grčija sprejela v letu 2021, so v skladu s priporočilom Sveta z dne 20. julija 2020. Diskrecijski proračunski ukrepi, ki jih je vlada sprejela v letih 2020 in 2021, so bili začasni ali so jih spremljali izravnalni ukrepi. Po podatkih, ki jih je potrdil Eurostat, je dolg sektorja država leta 2021 znašal 193,3 % BDP.

(15) Makroekonomski scenarij, na katerem temeljijo proračunske projekcije v programu stabilnosti za leto 2022, je realističen za leto 2022 in ugoden za leto 2023. Glede na program stabilnosti za leto 2022 naj bi se realni BDP leta 2022 povečal za 3,1 %, leta 2023 pa za 4,8 %. Za primerjavo, Komisija je v pomladanski napovedi iz leta 2022 predvidela višjo stopnjo realne rasti BDP leta 2022, in sicer 3,5-odstotno, ter nižjo stopnjo realne rasti BDP leta 2023, in sicer 3,1-odstotno. Razlika med napovedma je predvsem posledica različnih predpostavk o hitrosti črpanja sredstev EU in učinku vojaške agresije, zlasti na zasebno potrošnjo. Vlada v skladu s programom stabilnosti za leto 2022 pričakuje, da se bo nominalni primanjkljaj leta 2022 zmanjšal na 4,4 % BDP, leta 2023 pa na 1,4 % BDP. Zmanjšanje leta 2022 odraža predvsem sedanje okrevanje gospodarske aktivnosti in odpravo večine izrednih ukrepov. Glede na program naj bi se dolg sektorja država kot odstotek BDP leta 2022 močno zmanjšal, in sicer na 180,2 %, leta 2023 pa na 168,6 %. Komisija je v pomladanski napovedi iz leta 2022, ki temelji na ukrepih politike, znanih na presečni datum napovedi, predvidela, da bo javnofinančni primanjkljaj leta 2022 znašal 4,3 % BDP, leta 2023 pa 1,0 % BDP. To je na splošno v skladu s predvidenim primanjkljajem iz programa stabilnosti za leto 2022. Ne glede na razliko v realni rasti BDP so v pomladanski napovedi Komisije iz leta 2022 ob predpostavki, da bo rast cen in plač v letih 2022 in 2023 bolj dinamična, predvideni višji prihodki od osebnih dohodkov. Komisija je v pomladanski napovedi iz leta 2022 predvidela večji dolg sektorja država kot odstotek BDP, ki naj bi leta 2022 znašal 185,7 %, leta 2023 pa 180,4 %. Razlika je posledica različnih ocen razlik med fiskalnim saldom na podlagi plačil in fiskalnim saldom na podlagi nastanka poslovnega dogodka ter različnih predpostavk o neto kopičenju finančnih sredstev.

Glede na pomladansko napoved Komisije iz leta 2022 je srednjeročna (10-letno povprečje) potencialna rast BDP zdaj ocenjena na –0,3 %. Vendar ta ocena ne vključuje učinka reform, vključenih v načrt za okrevanje in odpornost, ki lahko povečajo potencialno rast Grčije.

(16) Vlada je leta 2022 postopoma odpravila večino ukrepov, sprejetih v odziv na krizo zaradi COVID-19, zato naj bi se začasni nujni podporni ukrepi zmanjšali s 7,2 % BDP leta 2021 na 1,8 % BDP leta 2022. Na javnofinančni primanjkljaj vplivajo ukrepi, sprejeti za obravnavo gospodarskega in socialnega učinka zvišanja cen energentov, ki bodo po ocenah pomladanske napovedi Komisije iz leta 2022 znašali 1,1 % BDP leta 2022, v skladu z načrti pa bodo postopoma odpravljeni, zato fiskalnega učinka leta 2023 ni[14]. Ta učinek na primanjkljaj deloma izravnajo višji prihodki od pravic do emisije. Ti ukrepi zajemajo predvsem subvencije porabnikom energije, socialne transferje revnejšim gospodinjstvom in znižanja posrednih davkov na prevozne storitve. Prvotno je bilo sporočeno, da so ti ukrepi začasni. Vlada je po predložitvi programa stabilnosti Grčije in presečnem datumu pomladanske napovedi Komisije iz leta 2022 napovedala nov sveženj ukrepov za leto 2022, namenjenih obravnavanju posledic višjih cen energentov. Če bodo cene energentov visoke tudi v letu 2023, bi se

[14] Ti podatki izražajo raven letnih proračunskih stroškov navedenih ukrepov, sprejetih od jeseni leta 2021, vključno s tekočimi prihodki in odhodki, po potrebi pa tudi ukrepov za naložbe v osnovna sredstva.

lahko nekateri od teh ukrepov nadaljevali. Na javnofinančni primanjkljaj vplivajo tudi stroški zagotavljanja začasne zaščite razseljenim osebam iz Ukrajine, ki naj bi glede na pomladansko napoved Komisije iz leta 2022 znašali 0,1 % BDP leta 2022 in 0,1 % BDP leta 2023[15].

(17) Svet je 18. junija 2021 Grčiji[16] priporočil, naj v letu 2022 uporabi mehanizem za okrevanje in odpornost za financiranje dodatnih naložb v podporo okrevanju in si ob tem prizadeva za preudarno fiskalno politiko. Poleg tega bi morala ohraniti nacionalno financirane naložbe. Priporočil ji je tudi, naj izvaja fiskalno politiko, namenjeno doseganju preudarnih srednjeročnih fiskalnih položajev in zagotavljanju srednjeročne vzdržnosti javnih financ, hkrati pa okrepi naložbe za povečanje potenciala rasti, kadar gospodarske razmere to omogočajo.

(18) Glede na pomladansko napoved Komisije iz leta 2022, vključno s podatki, vključenimi v program stabilnosti Grčije za leto 2022, naj bi bila fiskalna naravnanost leta 2022 spodbujevalna pri –3,3 % BDP[17]. Grčija namerava trajno podpirati okrevanje z uporabo mehanizma za okrevanje in odpornost za financiranje dodatnih naložb, kot je priporočil Svet. Pozitivni prispevek odhodkov, ki se financirajo z nepovratnimi sredstvi iz mehanizma za okrevanje in odpornost ter drugimi sredstvi EU, h gospodarski aktivnosti naj bi se povečal za 0,2 odstotne točke BDP v primerjavi z letom 2021. Nacionalno financirane naložbe naj bi leta 2022 imele ekspanziven učinek na fiskalno naravnanost v višini 0,8 odstotne točke[18]. Zato Grčija namerava ohraniti nacionalno financirane naložbe, kot je priporočil Svet. Hkrati naj bi imela rast nacionalno financiranih tekočih primarnih odhodkov (brez novih ukrepov na strani prihodkov) leta 2022 ekspanziven učinek na splošno fiskalno naravnanost v višini 2,2 odstotne točke. Ta znatni ekspanzivni učinek vključuje dodaten učinek ukrepov za obravnavanje gospodarskega in socialnega učinka zvišanja cen energentov (0,6 % BDP) in stroškov zagotavljanja začasne zaščite razseljenim osebam iz Ukrajine (0,1 % BDP), medtem ko naj bi k rasti neto tekočih odhodkov prispevali (0,6 % BDP) tudi višji odhodki za pokojnine in socialne prejemke. Glede na napoved Komisije teh ukrepov ne spremljajo popolnoma ustrezni izravnalni ukrepi.

(19) Glede na pomladansko napoved Komisije iz leta 2022 naj bi fiskalna naravnanost ob predpostavki, da spremembe politike ne bo[19], leta 2023 znašala +1,5 % BDP. Grčija naj bi leta 2023 še naprej uporabljala nepovratna sredstva iz mehanizma za okrevanje in odpornost za financiranje dodatnih naložb v podporo okrevanju. Pozitivni prispevek odhodkov, ki se financirajo z nepovratnimi sredstvi iz mehanizma za okrevanje in odpornost ter drugimi sredstvi EU, h gospodarski aktivnosti naj bi se zmanjšal za

---

15 Po predvidevanjih bo skupno število razseljenih oseb iz Ukrajine v EU do konca leta 2022 postopoma doseglo šest milijonov, ocena njihove geografske porazdelitve pa temelji na velikosti obstoječe diaspore, relativnem prebivalstvu države članice prejemnice in dejanski porazdelitvi razseljenih oseb iz Ukrajine po vsej EU marca 2022. V zvezi s proračunskimi stroški na osebo ocene temeljijo na mikrosimulacijskem modelu EUROMOD Skupnega raziskovalnega središča Komisije, pri čemer se upoštevajo denarni transferji, do katerih so lahko ljudje upravičeni, ter dajatve v naravi, kot sta izobraževanje in zdravstveno varstvo.

16 Priporočilo Sveta z dne 18. junija 2021 z mnenjem Sveta o programu stabilnosti Grčije za leto 2021 (UL C 304, 29.7.2021, str. 33).

17 Negativni (pozitivni) predznak kazalnika ustreza presežku (primanjkljaju) rasti primarnih odhodkov v primerjavi s srednjeročno gospodarsko rastjo, kar kaže na ekspanzivno (restriktivno) fiskalno politiko.

18 Druge nacionalno financirane naložbe v osnovna sredstva naj bi imele ekspanziven učinek v višini 0,1 odstotne točke BDP.

19 Negativni (pozitivni) predznak kazalnika ustreza presežku (primanjkljaju) rasti primarnih odhodkov v primerjavi s srednjeročno gospodarsko rastjo, kar kaže na ekspanzivno (restriktivno) fiskalno politiko.

0,3 odstotne točke BDP v primerjavi z letom 2022, kar naj bi odražalo začetno fazo novega programskega obdobja za druga sredstva EU. Nacionalno financirane naložbe naj bi leta 2023 imele ekspanziven učinek na fiskalno naravnanost v višini 0,6 odstotne točke[20]. Hkrati naj bi imela rast nacionalno financiranih tekočih primarnih odhodkov (brez novih ukrepov na strani prihodkov) leta 2023 restriktiven učinek na splošno fiskalno naravnanost v višini 1,7 odstotne točke. To vključuje učinek postopne odprave ukrepov za obravnavanje višjih cen energentov, ki znašajo 1,1 % BDP.

(20) Glede na program stabilnosti za leto 2022 naj bi se primanjkljaj sektorja država leta 2024 postopoma zmanjšal na 0,4 % BDP, leta 2025 pa na 0,1 % BDP. Zato naj bi primanjkljaj sektorja država v obdobju, ki ga zajema program, ostal manjši od 3 % BDP. Pri teh projekcijah se predpostavlja, da se bo okrevanje gospodarstva nadaljevalo, ter upošteva podaljšanje do rasti prijaznih znižanj solidarnostnega dodatka k dohodnini in prispevkov za socialno solidarnost. Glede na program naj bi se dolg sektorja država kot odstotek BDP dodatno zmanjšal, in sicer na 155,2 % leta 2024, in na 146,5 % leta 2025. Na podlagi analize Komisije se zdi, da so tveganja za srednjeročno vzdržnost dolga visoka.

(21) Spremembe okvira davčne politike Grčije na podlagi reform, izvedenih v okviru načrta za okrevanje in odpornost, bi lahko pomagale pri obravnavi naložbene vrzeli. Natančneje, z uvedbo sistema za vnaprejšnja davčna stališča bi se lahko okrepili pravna varnost za vlagatelje in sedanja prizadevanja za poenostavitev davčnega sistema. Poleg tega bi se lahko na podlagi dobrih praks drugih držav članic s pregledom obstoječega letnega pavšalnega davka za samozaposlene (poleg dohodnine in davka na dodano vrednost) izboljšala struktura davčne obremenitve samozaposlenih, spodbujalo prostovoljno izpolnjevanje davčnih obveznosti ter podprle naložbe. Grčija še naprej sprejema ukrepe za posodobitev javne uprave, vendar je njena splošna uspešnost še vedno nizka, kar je deloma posledica težav s privabljanjem in ohranjanjem visoko usposobljenega osebja. Načrt za okrevanje in odpornost vsebuje ukrepe za izboljšanje učinkovitosti javne uprave s posebnim poudarkom na izboljšanju njenih digitalnih storitev. Poleg ukrepov iz načrta Grčija napreduje pri vzpostavljanju integriranega sistema upravljanja človeških virov, pri čemer je že uvedla digitalne organizacijske sheme za subjekte javnega sektorja in opise za vsa delovna mesta. To bo predvidoma olajšalo razporejanje virov v skladu z opredeljenimi in prednostno razvrščenimi potrebami. Medtem ko je število stalnih uradnikov zaradi pravila „eden noter, eden ven“ pri zaposlovanju, ki se še vedno uporablja, na splošno stabilno, se je število začasnih uslužbencev od leta 2018 močno povečalo, in sicer za skoraj 25 %. Povečanje obsega javne uprave bi lahko izničilo ukrepe, sprejete za približanje plačne mase Grčije (v primerjavi z BDP) povprečju EU. Poleg fiskalnega tveganja bi to lahko zmanjšalo integriteto novega izbirnega postopka, uvedenega za stalne javne uslužbence, saj izbirni postopek za začasna delovna mesta ni tako temeljit kot za stalna. Z nadaljnjo uporabo pravila „eden noter, eden ven“ pri zaposlovanju stalnih uslužbencev, ki je bilo dopolnjeno z določitvijo zgornje meje za začasne uslužbence, ki se uporablja od leta 2022, je vzpostavljen splošen okvir za okrepitev osrednjega nadzora nad zaposlovanjem in približevanje števila uslužbencev ravnem pred pandemijo. Če bi dosegli predvideno zmanjšanje skupnega števila uslužbencev, bi se lahko prilagodile ravni prejemkov za specifična delovna mesta in subjekte, ki veljajo za kritične, ter v primerih, ko ima javna uprava težave s privabljanjem in ohranjanjem

[20] Druge nacionalno financirane naložbe v osnovna sredstva naj bi imele nevtralen učinek v višini 0,0 odstotne točke BDP.

kvalificiranega osebja. To bi lahko vključevalo vzpostavitev povezave med opisom delovnega mesta in lestvico dodatnih prejemkov ali uvedbo posebne plačne lestvice za specifične subjekte javnega sektorja (npr. regulatorje trga), saj pri takih sistematičnih pristopih ne bi bilo tveganja, da bi ogrozili enotno plačno lestvico, pristopi pa so skladni s preudarno fiskalno politiko. Čeprav načrt za okrevanje in odpornost vključuje ukrepe za okrepitev aktivnih politik trga dela, še naprej obstajajo možnosti za dodatne ukrepe za povečanje zaposljivosti mladih in žensk v podporo vključujočemu trgu dela, ki temelji na večjemu številu delovnih mest in boljših delovnih mestih.

(22) V skladu s členom 19(3), točka (b), in merilom 2.2 iz Priloge V k Uredbi (EU) 2021/241 načrt za okrevanje in odpornost vključuje obsežen nabor reform in naložb, ki se medsebojno krepijo in ki jih je treba izvesti do leta 2026. Te prispevajo k reševanju vseh ali pomembnega dela gospodarskih in socialnih izzivov, opredeljenih v specifičnih priporočilih, ki jih je Svet v okviru evropskega semestra v letih 2019 in 2020 naslovil na Grčijo, poleg morebitnih specifičnih priporočil za državo, izdanih do datuma sprejetja načrta. Zlasti se ta priporočila nanašajo na kakovost in vzdržnost javnih financ, dostopnost in odpornost zdravstvenega sistema, aktivne politike trga dela, politike v podporo javnim naložbam na področju izobraževanja, znanj in spretnosti ter zaposljivosti, raziskave in razvoj, varen, pameten, trajnosten in odporen promet in logistiko, čisto in učinkovito proizvodnjo in uporabo energije, vključno s projekti v zvezi z energijo iz obnovljivih virov in medsebojnimi povezavami, okoljsko infrastrukturo, obnovo mestnih območij ter digitalno preobrazbo javne uprave in podjetij. Načrt vključuje tudi precejšnje število ukrepov za reševanje izzivov na področju fiskalnih strukturnih politik, socialnega varstva, finančne stabilnosti, trga dela in proizvodnih trgov ter posodobitve javne uprave, s čimer se nadalje spremljajo, razširijo in dopolnijo zaveze za obdobje po izteku programa. Poleg tega vključuje ukrepe za izboljšanje konkurenčnosti in spodbujanje zasebnih naložb z izboljšanjem poslovnega okolja in poenostavitvijo regulativnega okvira. Te reforme so dopolnjene z instrumentom za posojila, namenjenem spodbujanju zasebnih naložb v preobrazbene gospodarske sektorje, vključno z zelenim prehodom in digitalno preobrazbo.

(23) Izvajanje načrta za okrevanje in odpornost Grčije bo predvidoma prispevalo k doseganju nadaljnjega napredka pri zelenem in digitalnem prehodu. Ukrepi, ki podpirajo podnebne cilje v Grčiji, predstavljajo 37,5 % skupnih dodeljenih sredstev iz načrta, ukrepi, ki podpirajo digitalne cilje, pa 23,3 % skupnih dodeljenih sredstev iz načrta. Celovito izvajanje načrta za okrevanje in odpornost v skladu z zadevnimi mejniki in cilji bo Grčiji pomagalo hitro okrevati po posledicah krize zaradi COVID-19, hkrati pa bo okrepilo njeno odpornost. Sistematično vključevanje socialnih partnerjev in drugih ustreznih deležnikov ostaja pomembno za uspešno izvajanje načrta za okrevanje in odpornost ter drugih ekonomskih politik in politik zaposlovanja, ki presegajo načrt, da se zagotovi široko prevzemanje odgovornosti za celoten program politik.

(24) Načrt za okrevanje in odpornost Grčije določa celovit okvir upravljanja za usklajevanje, izvajanje in spremljanje naložb in reformnih ukrepov. Njegovo dejansko izvajanje pa bo odvisno od upravne zmogljivosti izvajalskih organov in njihove zmogljivosti za izvajanje ter ga bo treba pozorno spremljati. Tehnične storitve regionalne in lokalne uprave, vključno z občinskimi podjetji, bodo predvidoma prispevale k izvajanju več komponent, upravna zmogljivost pa je zlasti pri manjših občinah običajno omejena, zato bi bilo pomembno, da se po potrebi zagotovi dodatna podpora centralne ravni. Za nemoteno izvajanje načrta bodo ključni upoštevanje

strogih časovnih razporedov, hitro odzivanje na zastoje in iskanje rešitev. Za obravnavo ozkih grl bi lahko bila koristna medresorska delovna skupina na visoki ravni. Nazadnje, v zvezi s splošnim usklajevanjem bo ključno vlogo imela agencija za mehanizem za okrevanje in odpornost, ki je del ministrstva za finance in ji bodo predvidoma dodeljeni zadostni viri, pri čemer je ključno tudi tesno sodelovanje navedene agencije in generalnega sekretariata za usklajevanje (ki je pristojen za usklajevanje reformnih ukrepov).

(25) Komisija je 29. julija 2021 odobrila partnerskih sporazum[21] Grčije. Grčija je oktobra in novembra 2021 Evropski komisiji predložila 21 programov kohezijske politike. V skladu z Uredbo (EU) 2021/1060 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. junija 2021 je Grčija pri načrtovanju programov skladov kohezijske politike za obdobje 2021–2027 upoštevala zadevna specifična priporočila. To je predpogoj za izboljšanje učinkovitosti in povečanje dodane vrednosti finančne podpore, prejete iz skladov kohezijske politike, ob hkratnem spodbujanju usklajevanja, dopolnjevanja in skladnosti med temi skladi ter drugimi instrumenti in skladi Unije. Uspešno izvajanje mehanizma za okrevanje in odpornost ter programov kohezijske politike je odvisno tudi od odprave ozkih grl za naložbe v podporo zelenemu in digitalnemu prehodu ter uravnoteženemu teritorialnemu razvoju.

(26) Za Grčijo je bil po uspešnem zaključku programa finančne pomoči evropskega mehanizma za stabilnost v letu 2018 uveden okrepljeni nadzor v skladu z Uredbo (EU) št. 472/2013. Okrepljeni nadzor je namenjen spremljanju izvajanja specifičnih zavez, ki jih je Grčija dala Euroskupini 22. junija 2018, za dokončanje ključnih strukturnih reform, ki so se začele v okviru programa. Izpolnjevanje teh zavez do dogovorjenih rokov sredi leta 2022 je osnova za odpis dolga, Grčija pa je vstopila v zadnje leto te ureditve. Kot je navedeno v 14. poročilu o okrepljenem nadzoru, objavljenem 23. maja 2022, je Grčija kljub zahtevnim okoliščinam, ki jih je povzročila pandemija, pozneje pa ekonomski vpliv vojaške agresije Rusije proti Ukrajini, dejansko izpolnila večino zavez glede politik, s čimer je izboljšala odpornost svojega gospodarstva in okrepila finančno stabilnost. Vseeno nekateri elementi še niso v celoti izpolnjeni. To velja zlasti za dokončanje nacionalnega katastra, s čimer bi se dodatno izboljšalo poslovno ozračje Grčije. V zadnjih letih je bil dosežen precejšen napredek, celotni kataster pa bo predvidoma končan do decembra 2022. Podpora za izvajanje katastra so zagotavlja iz strukturnih skladov EU. Mehanizem za okrevanje in odpornost v zadnjem času podpira digitalizacijo registracij in listin za lastninske pravice. Grčija mora v zvezi s katastrskim projektom končati tudi katastrsko kartiranje, operacionalizacijo agencije za kataster in ratifikacijo kart gozdov, ki zajemajo celo državo.

(27) Poleg gospodarskih in socialnih izzivov, obravnavanih v načrtu za okrevanje in odpornost, se Grčija sooča z vrsto dodatnih izzivov, povezanih z zdravstvenim varstvom. V Grčiji je obseg samoplačništva še vedno velik, samoplačniški izdatki pa

[21] Uredba (EU) 2021/1060 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. junija 2021 o določitvi skupnih določb o Evropskem skladu za regionalni razvoj, Evropskem socialnem skladu plus, Kohezijskem skladu, Skladu za pravični prehod in Evropskem skladu za pomorstvo, ribištvo in akvakulturo ter finančnih pravil zanje in za Sklad za azil, migracije in vključevanje, Sklad za notranjo varnost in Instrument za finančno podporo za upravljanje meja in vizumsko politiko (UL L 231, 30.6.2021, str. 159).

predstavljajo več kot tretjino vseh izdatkov za zdravstveno varstvo (35 %)[22]. Večinoma so povezani z doplačili za zdravila in neposrednimi plačili za storitve, ki niso vključene v sveženj prejemkov. To je povezano z javnofinančnimi odhodki za zdravila, ki so v primerjavi s povprečjem EU še vedno veliki, in porabo za terapevtsko nego, zlasti za ambulantne paciente, ki je v primerjavi s povprečjem EU razmeroma majhna. Dobro delujoč sistem primarnega zdravstvenega varstva, v katerega je vključeno celotno prebivalstvo in ki ima učinkovito nadzorno vlogo, lahko poveča učinkovitost in dostop do zdravstvenih proizvodov in storitev. V zvezi s tem je popolno izvajanje sprememb sistema primarnega zdravstvenega varstva, ki bodo predvidoma sprejete v okviru okrepljenega nadzora, ključno za dobro delovanje sistema zdravstvenega varstva. Reforma sledi preteklim prizadevanjem za vzpostavitev celovitega sistema primarnega zdravstvenega varstva, pri katerih pa so se pojavili izzivi pri izvajanju. V ta namen bo povečanje števila družinskih zdravnikov za zagotovitev pokritosti in registracije celotnega prebivalstva ključno za zagotovitev ustreznega in enakega dostopa do zdravstvenega varstva za vse prebivalce.

(28) V odziv na mandat voditeljev držav ali vlad EU iz izjave iz Versaillesa je cilj načrta REPowerEU čim prej postopno odpraviti odvisnost Evropske unije od uvoza fosilnih goriv iz Rusije. V ta namen so bili v dialogu z državami članicami opredeljeni najprimernejši projekti, naložbe in reforme na nacionalni, regionalni in EU ravni. Cilj teh ukrepov je zmanjšati splošno odvisnost od fosilnih goriv in nadomestiti uvoz fosilnih goriv iz Rusije s fosilnimi gorivi iz drugih držav.

(29) Po podatkih iz leta 2020 nafta in plin obsegata 50 % oziroma 24 % mešanice energijskih virov Grčije. Odvisnost Grčije od uvoza ruske nafte[23] in plina je nekoliko manjša od povprečja EU, pri čemer iz Rusije uvaža 18 % surove nafte v primerjavi s povprečjem EU, ki znaša 26 %, in 39 % plina v primerjavi s povprečjem EU, ki znaša 44 %[24]. Premog iz Rusije predstavlja 87 % njenega uvoza premoga, medtem ko sama proizvaja velike količine lignita. Da bi Grčija zmanjšala svojo odvisnost od ruskega plina ter diverzificirala mešanico energijskih virov in jo preusmerila stran od fosilnih goriv ter izpolnila svojo zavezo za postopno odpravo celotne proizvodnje električne energije na osnovi lignita do leta 2028, bi lahko nadaljevala več ukrepov, ki temeljijo na naložbah in reformah, vključenih v načrt za okrevanje in odpornost Grčije, ter jih presegajo. Prvič, Grčija bi lahko pospešila širitev energije iz obnovljivih virov in vzpostavitev organizirane tržne platforme za olajšanje dvostranskih pogodb o nakupu električne energije iz obnovljivih virov. Z reformami izdajanja dovoljenj, vključenimi v načrt za okrevanje in odpornost Grčije, se bodo zmanjšale ovire za naložbe v sektor energije iz obnovljivih virov. Grčija lahko začne razvijati infrastrukturo za vodik, zlasti v grških pristaniščih, da bi olajšala transport vodika. Trgovsko ladjevje Grčije bi lahko olajšalo prevoz takih zelenih nosilcev energije v Grčijo in naprej v druge države

[22] Podatki so iz leta 2019 in del poročila State of Health in the EU, Greece: Country Health Profile (Zdravstveno stanje v EU – Grčija: zdravstveni profil države), OECD, 2021 (https://www.oecd.org/health/greece-country-health-profile-2021-4ab8ea73-en.htm).

[23] Eurostat (2020), delež ruskega uvoza glede na celotni uvoz surove nafte. Povprečje celotnega uvoza v EU-27 temelji na uvozu iz držav zunaj EU-27. Za Grčijo celotni uvoz vključuje trgovino znotraj EU. Surova nafta ne vključuje rafiniranih naftnih proizvodov. Petrokemične surovine predstavljajo pomemben delež celotnega uvoza nafte v Grčiji. Grčija zelo odvisna od njihovega uvoza iz Rusije, saj ta predstavlja 86 % njenega celotnega uvoza petrokemičnih surovin.

[24] Eurostat (2020), delež ruskega uvoza glede na celotni uvoz zemeljskega plina in črnega premoga. Povprečje celotnega uvoza v EU-27 temelji na uvozu iz držav zunaj EU-27. Za Grčijo celotni uvoz vključuje trgovino znotraj EU. Surova nafta ne vključuje rafiniranih naftnih proizvodov.

članice EU. Načrtovane infrastrukturne naložbe operaterjev omrežja bi se lahko pospešile, njihov obseg pa razširil. Skrajšal bi se lahko tudi povprečni čas, ki ga operaterji omrežja potrebujejo za obravnavo in dokončanje pogojev povezave za nove naprave za proizvodnjo energije iz obnovljivih virov. Z dodatnimi elektroenergetskimi medsebojnimi povezavami s sosednjimi državami bi se lahko v omrežje vključile večje količine energije iz obnovljivih virov. Grčija mora pospešiti diverzifikacijo plinskih poti s hitrim dokončanjem obstoječih naložb, ki so v napredni fazi. Priporoča se, da se po možnosti zagotovi primernost novih naložb v infrastrukturo in omrežje, povezanih s plinom, za prihodnost, da bi se s prihodnjo spremembo namembnosti za trajnostna goriva zagotovila njihova dolgoročna trajnostnost. Tretjič, Grčija bi lahko razširila področje uporabe in povečala ambicioznost obstoječih ukrepov za varčevanje z energijo ter zmanjšala visoko stopnjo energetske revščine (17,1 % leta 2020), po potrebi tudi z uporabo skladov kohezijske politike, na primer za prenovo stavbnega fonda. Obstoječe tržne ovire, ki omejujejo možnosti za prenovo za specifične segmente, bi se lahko zmanjšale s ciljno usmerjenimi zakonodajnimi in finančnimi spodbudami. Za uskladitev Grčije s cilji svežnja „Pripravljeni na 55“ bo treba dodatno povečati ambicije za zmanjšanje emisij toplogrednih plinov ter povečanje deleža obnovljivih virov energije in energijske učinkovitosti. Poleg tega je treba s spodbujanjem trajnostne mobilnosti, vključno s projekti na področju javnega in železniškega prevoza, pospešiti razogljičenje prometnega sektorja, ki je še vedno zelo odvisen od nafte.

(30) Medtem ko bo pospešitev prehoda s fosilnih goriv na podnebno nevtralnost v več sektorjih povzročila znatne stroške prestrukturiranja, lahko Grčija v okviru kohezijske politike uporabi mehanizem za pravični prehod, da v najbolj prizadetih regijah ublaži socialno-ekonomske posledice prehoda. Poleg tega lahko uporabi Evropski socialni sklad plus, da izboljša zaposlitvene možnosti in okrepi socialno kohezijo.

(31) Svet je ob upoštevanju ocene Komisije preučil program stabilnosti za leto 2022, njegovo mnenje[25] pa je izraženo v priporočilu 1 spodaj.

(32) Zaradi tesne medsebojne povezanosti gospodarstev držav članic euroobmočja in njihovega skupnega prispevka k delovanju ekonomske in monetarne unije je Svet priporočil, naj države članice euroobmočja sprejmejo ukrepe, tudi prek svojih načrtov za okrevanje in odpornost, da bi izvedle priporočilo o ekonomski politiki euroobmočja. Za Grčijo je to izraženo zlasti v priporočilih 1 in 2 spodaj.

(33) Svet je ob upoštevanju poglobljenega pregleda in te ocene Komisije preučil nacionalni reformni program za leto 2022 in program stabilnosti za leto 2022. Njegova priporočila v skladu s členom 6 Uredbe (EU) št. 1176/2011 so izražena v priporočilih 1, 2 in 4 spodaj. Priporočili 1 in 2 prispevata tudi k izvajanju priporočila za euroobmočje, zlasti prvega, drugega in četrtega priporočila za euroobmočje – Fiskalne politike iz priporočil 1 in 2 med drugim pomagajo obravnavati neravnotežja, povezana z velikim javnim dolgom in nepopolnim zunanjim ponovnim uravnoteženjem, medtem ko olajšujejo tudi spopadanje z visoko brezposelnostjo in nizko potencialno rastjo. Politike iz priporočila 4 med drugim pomagajo dolgoročno obravnavati ranljivosti, povezane z velikim zunanjim dolgom –

[25] V skladu s členom 5(2) Uredbe Sveta (ES) št. 1466/97.

PRIPOROČA, da Grčija v letih 2022 in 2023 ukrepa tako, da:

1. v letu 2023 zagotovi preudarno fiskalno politiko, zlasti z omejevanjem rasti nacionalno financiranih tekočih odhodkov pod srednjeročno potencialno rast BDP, ob upoštevanju nadaljnje začasne in ciljno usmerjene podpore gospodinjstvom in podjetjem, ki so najbolj ranljiva za povišanja cen energentov, ter ljudem, ki bežijo iz Ukrajine; je pripravljena prilagoditi trenutno porabo spreminjajočim se razmeram; razširi javne naložbe za zeleni in digitalni prehod ter energetsko varnost, med drugim tudi z uporabo mehanizma za okrevanje in odpornost, načrta RePowerEU in drugih sredstev EU; v obdobju po letu 2023 izvaja fiskalno politiko, namenjeno doseganju preudarnih srednjeročnih fiskalnih položajev ter zagotavljanju verodostojnega in postopnega zmanjševanja dolga ter srednjeročne vzdržnosti javnih financ s postopno konsolidacijo, naložbami in reformami; na podlagi reform, izvedenih v okviru načrta za okrevanje in odpornost, izboljša prijaznost sistema obdavčitve do naložb z uvedbo sistema za vnaprejšnja davčna stališča in pregleda strukturo davčne obremenitve samozaposlenih; zaščiti učinkovitost javne uprave, hkrati pa zagotovi, da lahko privabi ustrezno znanje in spretnosti, ter ohrani usklajenost z enotno plačno lestvico;

2. nadaljuje izvajanje svojega načrta za okrevanje in odpornost v skladu z mejniki in cilji, določenimi v Izvedbenem sklepu Sveta z dne 13. julija 2021; hitro zaključi pogajanja s Komisijo o programskih dokumentih kohezijske politike za obdobje 2021–2027, da se lahko začnejo izvajati; konča nedokončane reforme, ki se izvajajo v okviru okrepljenega nadzora, vključno z reformo katastra;

3. za zagotovitev ustreznega in enakega dostopa do zdravstvenega varstva dokonča reformo primarnega zdravstvenega varstva v skladu z okvirom, spremenjenim na podlagi okrepljenega nadzora, vključno z zaposlitvijo osebja v vseh enotah primarnega zdravstvenega varstva, izvedbo registracije celotnega prebivalstva in uvedbo učinkovite nadzorne vloge splošnih zdravnikov;

4. zmanjša splošno odvisnost od fosilnih goriv in diverzificira njihov uvoz s pospešitvijo uvajanja energije iz obnovljivih virov in razvoja infrastrukture za obnovljivi vodik; obravnava odvisnost tudi z zagotovitvijo zadostne zmogljivosti omrežij za električno energijo ter elektroenergetskih in plinskih medsebojnih povezav ter z diverzifikacijo poti za oskrbo s plinom; okrepi okvir trga energetskih storitev in ukrepe za povečanje energijske učinkovitosti z reformami in tržnimi spodbudami za podporo razogljičenju stavbnega in prometnega sektorja, zlasti s spodbujanjem električne mobilnosti.

V Bruslju,

Za Svet
predsednik